

NEW

ליקוטי שליחות

לך לך LECH LECHA

VOLUME 1, P. 15-23

LIKKUTEI SICHOS

INSIGHTS INTO THE WEEKLY PARSHA
BY THE LUBAVITCHER REBBE

Dedicated to

Emmanuel (Mendel) Karp

1905 - 1989

son of Bernard (Berl) and Rose (Rezele)

Manny Karp was born in the United States, in 1905. His first language was Yiddish.

Losing his mother to the Spanish Flu shaped his resilience and commitment to helping others, ultimately leading to a career as a guidance counselor in Philadelphia public schools. He also served many years as the director of Camp Akiba in the Poconos.

Karp's legacy is characterized by his optimism and unwavering dedication to learning and mentorship. Emmanuel Karp died in 1989.

לְכָ לְכָ א | LECH LECHA I

Adapted from a *sichah* delivered on *Yud-Gimmel Tammuz*, 5714 (1954)

Introduction

Le all know the story: Avraham shattered his father's idols. The king of Ur subsequently cast him into a fiery furnace and G-d miraculously saved him. Interestingly, the Written Torah only alludes to this episode, choosing instead to introduce Avraham's life with the command, "Go forth from your land, from your birthplace, and from your father's house."¹

The confrontation Avraham faced while in his father's home was a personal trial of faith. However, the Torah begins to teach us about his life with *Lech lecha*, the command to go forth from his native land, because it is a story that speaks to every soul. This directive encapsulates the essential journey of every Jew's life. Before birth, our souls exist on sublime spiritual planes. Yet they descend into bodies specifically so they can achieve levels loftier than their original source.

This teaching transforms how we understand our daily struggles. When we feel torn between spiritual aspirations and worldly demands, we are actively fulfilling the very purpose for which our souls descend. The challenge of *Lech lecha* – going forth from our comfort zones, our ingrained patterns, even our holy inclinations – defines the Jewish mission across all generations.

---

1. *Bereishis* 12:1.

Avraham's Trial: A Universal Challenge

A Trial Everyone Must Undergo

1. Our Sages¹ taught, “Our Patriarch, Avraham underwent ten trials.” One of the first trials, and perhaps also among his greatest, was the trial of Ur Kasdim, where he was cast into a burning furnace. Nevertheless, this trial is not mentioned explicitly in the Torah, only by allusion. The first trial mentioned explicitly in the Torah is the trial of *Lech lecha*, when G-d commanded him, “Go forth from your land, from your birthplace, and from your father’s house.”²

It can be said that the reason for this is that the challenge of obeying the command, “Go forth from your land...” exists within every person’s Divine service. More specifically, the challenge involves both “go[ing] forth,” descending “from above to below,” i.e., extending the spiritual into the lowly, material realm, and ascending “from below to above,”³ elevating oneself by changing and breaking through one’s natural tendencies and, moreover, advancing within the “below” itself, continuing to carry out this task without resting.

The Paradox of Descent

2. To preface with a brief summary of the concept: The soul’s descent into the body involves two contradictory motifs:

א. עס שטית עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו (כית צען נסיונות איז אברהם אבינו געפראות געוויאן). איינער פון די ערשטע נסיונות - און אפשר אויך פון די גראסטע - איז דער נסיוון פון אור פשדים, פונדעסטוועגן אבער וווערט דער דאייקער נסיוון ניט דערמאנט איז דער תורה בפירוש, נאר בלויו דורך א רמזו (אנדייטונג). דער ערשטער נסיוון ווועלכער וווערט בפירוש דערמאנט איז דער תורה איז דער נסיוון פון “לך לך מארץ וממלדך ומבית אביך”.

קען מען זאנן א טעם אויף דעם, וויל דער ענין פון לך לך מארץ גו איז פאראן אין דער עבזה פון יעדן מענטשן, סי מלמעלה למיטה, סי מלמיטה למיטה און סי אין דעם מיטה (אונטן) גופה.

ב. אין קווץין מײַנט זאָס:

אין דעם ענין פון דער יידיה פון דער נשמה למיטה אין א גוף, געפינט מען צוויי קעגנונאצן:

1. *Avos* 5:3.

2. *Bereishis* 12:1.

3. See *Torah Or*, the beginning of *Parshas Lech Lecha*, p. 11; *Toras Chayim*, the beginning of *Parshas*

Lech Lecha, p. 80a; *et al.*

a) “Against your will you live”⁴ – The soul is compelled to descend to this world and live in the body. Before its descent, the soul was hewn from beneath G-d’s Throne of Glory.⁵ Moreover, even that lofty peak itself represents a descent for the soul. It also exists on a more elevated level, in a state of purity, as we say each day in our morning blessings, “it is pure.” And there are even more sublime levels within the soul’s hierarchy.⁶

Thus, the descent of the soul to grant life to the body is one of great magnitude. Additionally, as the Rebbe Rayatz stated in one of his talks,⁷ before the soul’s descent to this world, it is shown the Garden of Eden and Gehinnom⁸ so that it will know what awaits it as a result of its life in this world. As such, the soul’s descent below to grant life to the body runs contrary to the soul’s will and natural tendency. This is the implication of our Sages’ words, “Against your will, you live.”

b) Conversely, however, despite the magnitude of the descent, it is precisely through this descent that the soul reaches a higher level than before its descent. As expressed in the well-known teaching, it is “a descent for the purpose of an ascent.”⁹

To the Depths and to the Heights

3. These two aspects of the soul’s journey are alluded to in the verse,¹⁰ *Lech lecha*, “Go forth from your land, from your birthplace, and from your father’s house to the land that I will show you.” To focus on the soul’s descent from its

4. *Avos* 4:22.

5. See *Zohar*, Vol. III, p. 29b

6. In Kabbalistic terms, the phrase “hewn out from below the Throne of Glory” represents the soul’s existence in the realm of *Beriah*. “It is pure”

reflects its existence in the realm of *Atzilus*. And, in truth, the soul’s source is in G-d’s Essence itself.

7. Delivered on Shavuos, 5694 (1934), sec. 17ff. (*Likkutei Diburim*, Vol. 1, p. 169).

8. I.e., the rewards and punishments given the soul in the afterlife.

9. *Likkutei Torah, Vayikra*, p. 41a, et al.

10. *Bereishis* 12:1.

א) “על ברוחך אתה חי” (קעגן דיין ווילן ל’עבסטו), וויליל דאס ל’עבן פון דער נשמה אין א גוף איז א צוונאגיזאך פאר דער נשמה. ואארום די נשמה – איז חצובה זי נידערט אראפ איז א גוף – איז חצובה מתחת כסא הכהבוד” (*אויסגעעהקט* פון אונטער דעם כסא הכהבוד) און דאס איז ערשות די נידעריקע מדריגעה איז דער נשמה. און עס איז פאראן א העכערע מדריגעה איז דער נשמה, ווי זי איז איז דער בחיה פון “טהורה היא”, און נאך העכער. וויליל דער אראפיגין אויף דער ווועלט איז פאר דער נשמה א גרויסע ריידה, און בפרט ווי דער רביה ברעננט איז א שיחה איז איז דער די נשמה קומט אראפ למטה וויזיט מען איר דעם גן עגן מיטן גיהנם, כד זיאו זאל וויסן וואס זי האט צו טאן אויף דער ווועלט, דעריכער איז דער אראפינידערן פון דער נשמה צו באלאען א גוף א געצוואונגענע זאך בי דער נשמה – על ברוחך אתה חי.

ב) פון דער צוונייטער זייט אבער, איז גיט קוקנדיק וואס די ריידה איז איז גרויס, קומט די נשמה זוקא דורך דער דאייקער ריידה, צו א מזוריינה ווועלכע איז נאך העכער ווי זי איז געוווען פריער, ווי דער באוואוסטער מאמר’ ריידה צורך עלייה.

lofty source: *Mei'artzecha* (מֵאֶרֶץ), “from your land,” shares the fundamental root letters of the word *ratzon* (רצון), “will.” Thus, it represents the soul as it exists within G-d’s will. This level is loftier than the source of the soul mentioned in *Tanya*, ch. 2, which states that the soul derives from G-d’s wisdom, about which it is said, “He and His wisdom are one,” since will represents a loftier spiritual rung than wisdom.¹¹

(On this basis, we can understand the statement in a later chapter of *Tanya*, ch. 32, that the souls “are all identical.” This refers to their existence within the Divine will.¹² “And they all possess one Father,”¹³ refers to their existence within Divine wisdom.)

“From your birthplace and from your father’s house” also allude to different Kabbalistic levels – the soul as rooted in the *sefiros* of *chochmah* (“wisdom”) and *binah* (“understanding”) – for conception and birth come from the father and the mother, and *chochmah* is identified with the father and *binah* with the mother.¹⁴

“From your birthplace” corresponds to the soul as it exists in *chochmah*, for the power of conception stems from *chochmah*.

“From your father’s house” refers to the soul as it exists in the level of *binah*. (Although *chochmah* is identified with the father, “your father’s house” refers to *binah*, because *binah* is the house and conduit for “the father,” *chochmah*.)

Alternatively, it can be said that “from your birthplace” includes both parents, the *sefiros* of *chochmah* and *binah*, since together they serve as progenitors. “Your father’s house” corresponds to the soul as it exists in the *sefirah* of *malchus* (“sovereignty”) since *malchus* is the attribute that houses all the *sefiros* and enables them to descend to the lower realms.

11. *Likkutei Torah, Vayikra*, p. 24a; *Bamidbar*, p. 12a, *et al.*; *Derech Mitzvosecha*, p. 99.

12. The rationale is that will does not differentiate between the objects

of its desire but rather expresses the soul as an indivisible whole.

13. As will be stated below, *av*, “father,” is identified with the *sefirah* of *chochmah* in *Chassidus* and Kab-

alah. See *Tanya*, ch. 3.

14. *Tanya*, ch. 3; *Toras Chayim, Parshas Bereishis*, the *maamar* entitled *Vayitzer*, sec. 51.

”מֵאֶרֶץ” מִיְנֶט וּוְיִדְיָה נְשָׁמָה שְׁטִיטִי תֵּין דָעֵר בְּחִינָה פָוָן רְצֹן הָעֶלְיוֹן, וּוְאָס דָאָס אַיְזָה הָעֶכֶר פָוָן דָעֵם וּוְאָס עַס שְׁטִיטִי תֵּין תְּנִיא (פרק ב) אוּ דִי נְשָׁמָה נְעַמֶּט זִיךְרָ פָוָן חִכְמָה עַלְלָה וּוְאָס ”הָוָא וְחִכְמָתוֹ אָחֵד” (דָעֵר אַוְיְבָעֵר שְׁטָעָר אַוְן זִין חִכְמָה זִין עַן אַיְינָס) וּוְאָרוּם רְצֹן אַיְזָה הָעֶכֶר פָוָן חִכְמָה.

- דָאָס אַיְזָה אַוְיְקָ דָעֵר עַנְיָן וּוְאָס עַר זָאָגֶט אַיְזָה תְּנִיא (פרק לב) ”שְׁכָלָן מְתָאִימָות, וְאָבָא אָחֵד לְכָלָה,” בְּלָן מְתָאִימָות (אַלְעָן זִין עַן גִּילִּיק) - דָאָס אַיְזָה מִצְדָּקָה דָעֵר בְּחִינָה פָוָן רְצֹן, וְאָבָא אָחֵד לְכָלָה (זַיְיָ הָאָבָן אַלְעָן אַיְזָה פָאָטָעָר) - מִצְדָּקָה דָעֵר בְּחִינָה פָוָן חִכְמָה. -

”וּמְמֹלְדָתָךְ וּמְבֵית אַבְיךָ” - אַיְזָה וּוְיִדְיָה נְשָׁמָה שְׁטִיטִי תֵּין דִי סְפִירָות חִכְמָה אַוְן בִּינָה. ”לִידָה” (גַעֲבּוּרָת) אַיְזָה פָוָן ”אָבָא וְאָמָם” (פָאָטָעָר אַוְן מְוּטָעָר), וּוְאָס חִכְמָה אַיְזָה ”אָבָא אַוְן בִּינָה אַיְזָה אָמָם.”

מוֹלְדָתָךְ - אַיְזָה וּוְיִדְיָה נְשָׁמָה שְׁטִיטִי תֵּין סְפִירָת הָחִכְמָה, אַוְן בִּית אַבְיךָ אַיְזָה וּוְיִדְיָה נְשָׁקָה שְׁטִיטִי תֵּין דָעֵר סְפִירָה פָוָן בִּינָה, וּוְאָרוּם אָבָא, וּוְיִדְיָה גַעֲזָאָגֶט, אַיְזָה חִכְמָה, אַבְעָר ”בִּית אָבָא” אַבְיךָ אַוְן אַכְלִי צָו אָבָא - אַיְזָה בִּינָה.

אוֹפֵף אַן אַנְדָעֵר אַוְפָן קָעָן מַעַן זָאָנוּ: מוֹלְדָתָךְ - אַיְזָה כּוֹלָל בִּידָעָ סְפִירָות חִכְמָה וּבִינָה וּוּעַלְכָעָן זִין עַן מוֹלְדָה. בִּית אַבְיךָ אַיְזָה וּוְיִדְיָה נְשָׁמָה גַעֲפִינָט זִיךְרָ פָאָטָעָר הַמְלִכּוֹת.

On an even lower level, the phrase, “from your birthplace, and from your father’s house,” can be understood as referring to *binah* – *zeir an-pin* (the emotive attributes of *Atzilus*), and *nukva* (*malchus*).¹⁵

These three levels of the soul also exists as the soul descends through the chainlike order of spiritual worlds. “From your land” refers to the soul as it exists on a level loftier than the World of *Atzilus* (“Emanation”). “From your birthplace” refers to the soul as it exists in *Atzilus*, for the root of all souls is from *Atzilus*,¹⁶ and *chochmah*, which, as stated above, is the source of conception, shines within *Atzilus* as a whole; therein rests the *yud* of the Divine name *Havayah*, together with its *milui*.¹⁷ “Your father’s house” refers to the soul as it exists in the World of *Beriah* (“Creation”), where the *sefirah* of *binah* shines,¹⁸ and *malchus* (“sovereignty”) of *Atzilus* becomes the *kesser* (“the crown”) of *Beriah*.¹⁹

The soul is told, *Lech lecha*, “Go forth from your land, from your birthplace, and from your father’s house,” i.e., it is instructed to depart from its root and source, including all the elevated levels mentioned above. It must journey “to the land that I will show you” – to be enclothed in a physical body. For it is specifically through the physical body that the soul reaches a more sublime level than before its descent.

The soul’s descent is reflected in the words of the morning blessings, “The soul that You placed within me, it is pure.” “It is pure” refers to the soul as it exists in the World of *Atzilus*, and “You placed it within me” refers to even loftier levels. Neverthe-

eon ein a ni'durikuron open:
ma'atzah, memol'dat, me'beit ab'ek
mi'inet das, bina, z'a v'nokba'.

די דרי אויבן-דערא מאנטע מדריגות
אין נשמה זינגען אויך פאלאן ווי
זוי דינשמה שטיטט אין דעם סדר העולמות:
מא'atzek – ווי די נשמה שטיטט נאך
העכער פון עולם האצילות. מולדתק
– ווי די נשמה שטיטט אין עולם
האצילות, ווארום דער שויש פון
אלע נשמות אין אין אצילות, וואס
אין אצילות בכל אין מאיר חכמה
דער יונד פון דעם שם הויב. בית
אב'ק אין די נשמה זוי קומט אראפ
אין עולם הבריאה, וואס זאטל ליכט
ספירת הבינה, און מלכות האצילות
ווערט פטר דבר'אה.

און דאס זאנט מען צו דער נשמה:
לך לך מא'atzek וממולדתק ומבית
אב'ק, זוי זאל אראפיגין פון איר
שרש און מקור אין די אלע אויבן-
דערא מאנטע דרגות, ביז – “אל הארץ
אשר אראך” – אנטאן זיך אין אין
ערדייש-גשמי'ות-דיקון גוף, וויל
דוקא אין דעם דאז'יקון גשמי'ות-דיקון
קערפער ווועט זוי צוקומען צו דער
הויכער עליה.

אין די ברכות השחר זאגט מען
נשמה שנחתת בי טהורה היא כו'
ואתה משמרה בקרביי”, “טהורה
היא” מינט די נשמה זוי זי אין אין
עולם האצילות, “שנתת ביה” אין נאך
העכער, און פונדעסטוועגן נידערת

15. *Zohar*, Vol. I, p. 77a. See *Likkutei Torah, LeGimmel Parshiyos* beginning of *Parshas Lech Lecha* (reprinted in *Or HaTorah, Bereishis*, Vol. 4, p. 685a ff.).

16. See *Likkutei Torah, Shir HaShirim*, the second explanation of the *maamar* entitled *Yonasi*, p. 19a-b.

17. The *yud* and its *milui* include the sublime *chochmah* and *binah* (*Pri Eitz Chayim, shaar hatefillin*, ch. 16, et al.) *Milui* is a Kabbalistic methodology in which the name of a letter is spelled out and all of the letters in that name are significant.

18. *Tikkunei Zohar, tikkun 6*. Note

Tanya, ch. 39.

19. *Torah Or, Parshas VaYeirah*, p. 14a; *Likkutei Torah, Bamidbar*, p. 39b, citing the writings of the *AriZal*.

less, the soul descends from these lofty rungs, as the blessing continues: “You created it” – to the world of *Beriah*; “You formed it” – to the World of *Yetzirah* (“Formation”); until “You breathed it into me,” into an actual physical body.

It is specifically through this ultimate descent, “You breathed it into me,” that – as the blessing continues – the soul reaches the level of “You safeguard it within me.” The root of this level is loftier than the root of “it is pure” and even loftier than the root of “You placed it within me.” This is evident from the fact that one who guards is stronger than those he guards.

This is the meaning of the conclusion of G-d’s directive to Avraham to go “to the land that I will show you”: “I” – i.e., the Essence of G-d Himself – “will show you,” for it is specifically here on the physical plane that it is possible to tap the Divine Essence itself. As *Tanya*, ch. 4, states, “‘No thought can grasp Him at all,’ except when [G-d’s] thought is grasped and enclothed in the Torah and its commandments,” which are “not in the heavens,”²⁰ but rather specifically in this physical world.

ז' פון דארטן אראפ צו "בראתה" - עולם הבהיר, "יצרתה" - עולם היצירה בינו צו "נפקחתה بي" אין דעם גשמיות'דיקון גוף, און דוקא דורך דעם "נפקחתה بي" דערגריגיכט ז' צו "אתה משמרה בקרבי" - וואס קומט פון א שרש וועלכער איז נארה העכער פון "טהורה היא" און אפלון פון "שנתת بي", ווארומ שומר (דער וואס היט) - איז דאך שטארקער פונם נשמר (ווער עס וווערט געהיט).

און דאס מיינט "אל הארץ אשר אראן" - וואס איז עצמות (דער אויבערשטייר) אלליין וועל דיר וויעון - וויל דוקא דא למיטה אויף דער וועלט קען מען נעמען עצמות, וויעס שטיטיא איז תניא פרק ד' אולית מחשבה תפיסא ביה כי אם באשר תפיסא ומחלבשות בתורה ומצוויה (קיין מחשבה קען אים ברוך הוא ניט באנעם סידון וווען זי וווערט אנטגעטן אין דער תורה און ארען מצוות), וואס זי זינען לא בשמיים" (ניט אויפן הימל), נאר דוקא אין עולם הנה הגשמי.

Two Journeys, One Command

4. After the soul has carried out the directive of *Lech lecha mei'artzecha* – going forth from your land – descending from above to below, departing from all its lofty levels and entering into a physical body, it receives the power to carry out the command *Lech lecha mei'artzecha* according to the second interpretation – ascending from below to above – “to the land I will show you.”

The evil inclination enters a person first; “its claim came first,”²¹ for it is present in a child from the moment he emerges from his mother’s

ד. איז נאכדעם ווי די נשמה האט דורך עפירות דעם לך לך מארץ מלמעלה למיטה און זי איז אראפ פון אירע אלע הויכע דרגות און איז אריין איז דעם גוף גשמי, באקומט זי דעם פה דורך צופין דעם לך לך מארץ גו' אל הארץ אשר אראך" לוייט דעם צוויתן פירוש ווי דאס איז מלמטה למעלה (פון אונטן ארויף-צוי).

דער יציר הרע קומט דאך אריין איז דעם מענטשן דער ערשותער - אקידמא טעניטה, משעה שנגען

20. *Devarim* 30:12, cited in *Bava Metzia* 59b.

21. See *Zohar*, Vol. I, p. 179b.

womb.²² Thus, overcoming it requires strength. Accordingly, when the soul descends here to the earthly plane, it is empowered to be able to go forth:

mei'artzecha (מארצך), which shares the root letters of *ratzah* (רצון) "will"²³ – from the desires of the animal soul

"from your birthplace" – from the fundamental assumptions which stem from a natural, worldly mindset and worldly character traits

"and from your father's house" – from the tendencies derived from improper education and habit²⁴

The soul is charged *Lech lecha*, "Go forth," from all these undesirable matters and proceed *el ha'aretz asher areka*, "to the land that I will show you," to the synagogue and study hall, where the desires of the G-dly soul reign. This will nullify the natural worldly desires, the assumptions of the natural worldly intellect, and the natural worldly character traits and habits of the animal soul.

לצאת ממעי אמוֹת (פונ דער מינוט ווּאָס דָאָס קִינְד גִּיט אַרְוִיס פָּוּן דָעָר מַוְתָּעָרָס טְרָאָכֶט). דָאָרָף מַעַן דָאָרָף הַאָבָן כְּחָות צוֹ שְׁטָאָרָקוֹ זָוֵךְ אַיְבָּעָר אִים. אִיּוֹ בְּשַׁעַת דִּי נְשָׁמָה קַוְמִיט אַרְאָפֶד דָאָ לְמַטָּה, גִּיט מַעַן אִיר דָעָם דָאָזְקָוּן כְּחָ זַי זָאַל קַעַגְעָן אַרְוִיסְגַּיְן "מַאָרְצָךְ" – לְשׁוֹן רְצָחָ – פָּוּן דִּי רְצָוּנֹת פָּוּן נְפָשָׁה הַבְּהָמִית. וּמְמוֹלְדָתֶךָ – פָּוּן זַיְנָעַן הַנְּחָות וּוּעַלְכָּעַ נְעַמְעָן זַיְנָעַן נְאָטוֹרָוּן עַלְלָטָלָעָן שְׁכָל אָן פָּוּן זַיְנָעַן וּוּעַלְלָטָלָעַן מְדוֹת. וּמְבִיטָאַבְיךָ – פָּוּן אַזְעָלְכָּעַ עַנְנִים וּוּעַלְכָּעַ נְעַמְעָן זַיְנָעַן אִים פָּוּן דִּי נְגִיט גַּעַהְעָרִיקָעַ דְּעַרְצִיאָנָגָעַ אָ�ן גַּעַוּוֹאַרְנָהִיטָן – אִיז אָט פָּוּן דִּי אַלְעָזָאָקָן זַאַל עַר אַרְוִיסְגַּיְן, אָ�ן זַאַל גַּיְינָ – "אַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָזְקָה" – אָ�ן שָׁוֹל אָ�ן אָ�ן בֵּית הַמְּדָרָשָׁ, וּוּאָס דָאָרָטָן הַעֲרָשָׁן דִּי רְצָוּנֹת פָּוּן נְפָשָׁה הַאָלָקִית, אָ�ן דָאָס וּוּעַט מְבָטָל זַיְנָעַן, דִּי נְאָטוֹרָוּן עַלְלָטָלָעָן רְצָוּנֹת, דִּי הַנְּחָות פָּוּן דָעָם נְאָטוֹרָוּן עַלְלָטָלָעָן שְׁכָל אָן דִּי נְאָטוֹרָוּן וּוּעַלְלָטָלָעַן מְדוֹת אָ�ן גַּעַוּוֹאַרְנָהִיטָן פָּוּן נְפָשָׁה הַבְּהָמִית.

A Loftier Challenge

5. After the soul has carried out this stage of its Divine service – going out from the land, birthplace, and father's house of the animal soul – a higher level of service is demanded of it: to go forth from the land, birthplace, and father's house even of the G-dly soul.

The soul is charged with departing: "from your land" – from the inherent desires of the G-dly soul; "from your birthplace" – from the wisdom

ה. נְאָכְדָּעָם וּיְדִי נְשָׁמָה הָאָט דָוְרְכָגְעַטָּאָן דָעָם דָאָזְקָוּן עַנְנָיָן אִין עַבְוֹהָ – זַי אִיז אַרְוִיס פָּוּן דָעָם אַרְצָה, מְמוֹלְדָתֶךָ אָ�ן בֵּית אַבְיךָ פָּוּן דָעָם נְפָשָׁה הַבְּהָמִית, מְאַנְטָמָעָן בַּיְ אִיר אַעֲכָרָעָ עַבּוֹדָה – אַרְוִיסְגַּיְן פָּוּן דָעָם אַרְצָה, מְמוֹלְדָתֶךָ אָ�ן בֵּית אַבְיךָ, אֲפִילּוֹ פָּוּן דָעָם נְפָשָׁה הַאָלָקִית.

מַאָרְצָךְ – פָּוּן דִּי רְצָוּנֹת פָּוּן נְפָשָׁה הַאָלָקִית, מְמוֹלְדָתֶךָ – פָּוּן חַכְמָה פָּוּן

22. *Bereishis Rabbah* 34:10.

titled *Lech Lecha*, 5667, in the series of *maamarim* entitled *Yom Tov shel Rosh HaShanah*, 5666.

23. *Ibid.* 5:8.

24. Note the end of the *maamar* en-

of the G-dly soul; “and from your father’s house” – from the contemplation of holiness. It must proceed “to the land that I will show you,” attaining a level that transcends reason and knowledge. This level is identified with the underlying foundation and the vision of wisdom, which reflects the inner dimension of *Abba* (“Supernal Father”)²⁵ – a level that transcends intellect, even the intellect associated with *chochmah*.

25. *Abba*, “the father,” refers to the *sefirah* of *chochmah*. The inner dimension of *Abba* refers to a level within *chochmah* that transcends the

limits of conscious conception and is identified with the inner dimension of *kesser*.

נפש האלקית, ומביית אביך – פון התבוננות פון קדושה – אל הארץ אשר אראך – צוקוממען צו א מדרייה, וואס איז העכבר פון טעם ודעת, צו דער הנפה און צו דער ראייה פון חכמה – פנימיות אבא – וואס דאס איז העכבר פון שעכל, אפילו פון שעכל דחכמה.

(משיחת יג' תמוז תש"ד)

(ב) תיקוני זהר תקון וועיין בתניא פל"ט.
 (ג) תורה אוור פרשות וירא דף י"ה, א. לקוטי תורה שלח לט, ב; אין נאמען פון כתבי הארץ".
 (ד) בבא מציעא נט, ב.
 (ה) בראשית רבבה פרשה לד, י"ז.
 (ו) על לקוטי תורה שיר השירים ביאור שני לד"ה יונתי יט, א.
 (ז) להעיר גם מסוף ד"ה לך לך תרס"ז (במישך תرس"ז).
 (ח) תניא פרק ג. תורה חיים בראשית ד"ה וויציר אות נא.
 (ט) זהר ח"א עז, א. עז לקוטי תורה לא' פרשיות אוור התורה לך (כרך ד)
 (א) אבות פרק ד משנה כב.
 (ב) עז זהר חלק ג כת, ב.
 (ט) שבועות תרצ"ד אות יז און וויטער. עז לקוטי תורה ויקרא מא, א. און נא.
 (א) הקוטי דיבורים עמוד קסט.
 (ב) לקוטי תורה ויקרא כד, א. במדבר יב, עז חיים שעור התפלין פט"ז ובקמה מקומות.
 (א) און נא. דרך מצוין דף צט.

לְךָ לְךָ בָּ | LECH LECHA II

Adapted from a *sichah* delivered on 6 *Marcheshvan*, 5718 [1957]

Introduction

In the *sichah* that follows, the Rebbe compares Avraham's two sons, Yishmael and Yitzchak. From the contrast between them, he derives lessons fundamental to parenting, explaining that the greatest *nachas*, satisfaction, parents derive from their children is seeing them continue their legacy – that their children conduct themselves in a manner that reflects their own principles and values. They want *Yiddishe nachas*: for their children to grow up with Judaism ingrained in their personalities and that it guide them, particularly at the turning points of their lives.

The Rebbe outlines the basis for the educational approach that will lead a child to such a path. From the time a Jewish child is born, he should be trained to appreciate the miraculous heritage of our people, how our bond with G-d is unlimited by nature and characterized by a commitment that transcends logic.¹

A child must be raised with a commitment to Judaism that is not bound by his mind or logic. Developing that thrust:

One should never think that a child's education should begin with a watered-down approach to Judaism and that later, as the child grows older, he will be given more....

From his earliest years, a child should be taught and given the understanding that the Jewish people as a whole – and every Jew as an individual – depends neither on nature nor its calculations and boundaries.

The Rebbe promises that "a child raised in this spirit will bring his parents and his people true *nachas*, both spiritually and materially."

---

1. See *Selections from Likkutei Sichos*, develops similar concepts from a *Bereishis*, p. 165ff., where the Rebbe different vantage point.

The Foundation of the Jewish People

Living Each Week with the *Parshah* as Our Guide

1. My revered father-in-law, the Rebbe Rayatz, often reminded us that each and every Jew is inherently connected to the Torah. As such, since the Torah is divided into weekly portions, each week's *parshah* provides us with the guidance needed to relate to the events of that particular week.

א. דער רבּי דער שונער האט פיל מלא גערעדט וועגן דעם, או א איד איז פֿאַרְבּוֹנְדַן מיט תורה, און דאס וואס תורה איז אַיִּגְעַטְיִילַט אַיִּז בָּאוּנְדַעַרְעַסְטַרְטַה, מִיְנַט דאס או פּוֹן דער סְדָרָה וְאָס מַעַן לִיְעַנְטַיְעַדְעַס וְאָהָקָן, קָעַן מַעַן נַעֲמַעַן אַנְוּוֹיְזַעְגַּעַן וְיַאֲזַי וְיַקְוּזַעַן אַיִּז דִּי גַּעַשְׁעַעַנְיִישָׁן וְעַלְכָעַ קָוְמַעַן פָּאַר אַיִּז דַעַר וְאָהָקָן.

A Father's Highest Hope

2. Among the central events of this week's *parshah* are the stories of the births of Avraham's sons, Yishmael and Yitzchak.

ב. דער אַיְנָהָלֶט פּוֹן דער היַיְנְטִיקָעַר סְדָרָה אַיִּז, דער סִיפּוֹר וְעַגְּנַעַן דַעַר גַּעֲבּוֹרַט פּוֹן יַשְׁמַעַאלֵן אַוְן יַצְחָקֶן.

Their births carry a universal message, because every parent hopes and prays that their children will continue their legacy. Thus, we can learn an important lesson from the stories this week's Torah reading relates about the two children G-d gave Avraham, first Yishmael and then Yitzchak.

מַעֲנַטְשָׁן הַאֲפָן דָאָךְ אוּיַעַרְעַקְינְדָעַר וּוּעַלְן פָּאַרְזָעַצְן וּיַעַרְעַעַנְגִינְיִים. דָעַרְצִילַט דִי סְדָרָה אוּ דַעַר אַיְבָעַרְשְׁטָעַר הַאֲט גַּעֲגַעַבְן אַבְרָהָם עַן צְוּוֹיִ קִינְדָעַר - פְּרִיעַר יַשְׁמַעַאלֵן אַוְן דַעַרְנָאָךְ. יַצְחָק.

Thirteen years after Yishmael's birth, G-d promised Avraham that Yitzchak would be born. In response to G-d's promise that he would father another child, Avraham replied,¹ "May it be that [at least] Yishmael live in Your presence." It's clear that Avraham would have been satisfied even if Yitzchak were not to have been born as long as Yishmael would "live in G-d's presence,"

בְּשַׁעַת דַעַר אַיְבָעַרְשְׁטָעַר הַאֲט צַוְּגַעַזְגַט אַבְרָהָם עַן אָז בַּיִ אִים וּוּט גַּעַבָּאָרְן וּוּרְעָן יַצְחָק, הַאֲט עַר שׁוֹן גַּעַהָאַט יַשְׁמַעַאלֵן. הַאֲט אַבְרָהָם אָבִינוּ גַעַזְגַט צָוָם אַיְבָעַרְשָׁטָן: לוֹ יַשְׁמַעַאלֵל יְחִיָּה? לְפָנֵיךְ (הַלּוֹאִי זָאָל בָּאַטְשָׁן יַשְׁמַעַאלֵל לְעַבְן פָּאַר דִּיר). דָאָס הַיִסְטָט אָז עַר וּוּאָלֶט גַּעַוּוֹעַ צַוְּפִירִין אָפְילַי אַיְבָיְצָחָק וּוּט נִיט גַּעַבָּאָרְן וּוּרְעָן, אָבִי אָז יַשְׁמַעַאלֵל וּוּט לְעַבְן לְפָנֵיךְ, וּוּט זִיךְ אַיְפְּפִירַן וְיַיְמַעַן דַאָרְפָּ אַוְן

1. Bereishis 17:18.

in other words, that his oldest son would live a virtuous life and follow in G-d's paths.²

G-d agreed to Avraham's request, promising,³ "I will heed you regarding Yishmael." Nevertheless, although He assured Avraham that Yishmael would bring him *nachas*, a parent's satisfaction, G-d informed Avraham that he should not be content with that alone. Instead, He promised Avraham that he would father Yitzchak and told him, "Your progeny will be called after Yitzchak,"⁴ letting him know that it would be Yitzchak – and not Yishmael – who would ultimately provide him with true *nachas*.

Dare to Envision an Even Higher Good

3. G-d revealed these prophecies to Avraham when he was 99 years old. By then, he'd already served G-d for decades and had undergone numerous trials of faith. Certainly, after living a G-dly life for so many years, he had gained a genuine understanding of what deriving satisfaction from children really means. When he asked of G-d, "May it be that Yishmael live in Your presence," his intention was that Yishmael would follow the way of life that Avraham would teach him. In this way, Avraham would derive genuine satisfaction from him in a manner that he would appreciate. Nevertheless, G-d told Avraham that he needed to set his sights higher and understand that it would be Yitzchak – and not Yishmael – from whom he would derive true satisfaction, true *nachas*.

Yishmael grew up with positive moral values. Aside from Avraham's influence, his mother, Hagar, was a G-d-fearing woman, as the Midrash points out.⁵ Indeed, her conduct was so virtuous that she was later given the name Keturah, connecting her to one of the services in the *Beis HaMikdash*,

ער ווועט גיין אין דעם אויבערשטנס דרכיהם".

אויף דעם האט אים דער אויבערשטער גענטפערט: ניין, בי, דיר ווועט זוקא געבערן וווען יצחק. דאס איז דיין אמרת'ער נחת. דאס וואס דו בעטסט ווועגן ישמעאלין, איזו "וילישמעאל שמעתייך" – פון אים וועסטו אויך האבן נחת, אבער ניט דערמיט קענסטו זיך באנוגענען, נאר זוקא "ביצחק יקרה לך זרע".

ג. אברהם אבינו איז לאן אלט געווין 99 יאר. צענדייליךער יארן האט ער געדינט דעם אויבערשטן און דורךעגןגען א סה נסיניות. איז דאך פארשטיינדיק או אברהם אבינו האט געהאט דעם אמרת' באגריך וואס עס מײינט נחת פון קינדער. וווען ער האט געבעטען "לו ישמעאל יצחיה לפניך" האט ער דאך געמײינט או ישמעאל זאל גיין איז די ווועגן ווועלכע ער – אברהם ווועט אים אונזיאן, בי ער ווועט קעניען האבן פון אים אוא נחת לוייט דעם באגריך ווי אברהם אבינו פארשטייט. און פינדעסטוועגן זאגט אים דער אויבערשטער אונ נאר אלעם דעם איז דיין אמרת'ן נחת וועסטו האבן פון יצחק זוקא.

ישמעאל'ס מאמע, הגר, דערצ'ילט דער מדרשי, איז געווין זיינער א פרומע. אויף איזו וויאט, או אירע אויפפירונגנען האבן זיך צוגעפאסט צו דער עבודה פון בית

2. See *Rashi*, who interprets *yichyeh lefanecha*, translated as "live in Your presence," as "live in fear of You."

3. *Ibid.*, vs. 20.

4. *Ibid.* 21:12.

5. *Bereishis Rabbah* 61:4.

the *ketores* (incense) offering.⁶ She demonstrated *mesiras nefesh*, genuine self-sacrifice, to follow Avraham's path of life. As our Sages relate,⁷ Hagar was the daughter of Pharaoh, the King of Egypt, the ruler of one of the most powerful civilizations of that era. Nevertheless, she left the royal palace to become Sarah's maid-servant so that she could be part of Avraham's household. Obviously, she raised her son Yishmael to follow in this path.

On this basis, we can understand why Avraham was willing to content himself with Yishmael, hoping that he would be the source of ample and complete satisfaction. This, however, makes it even more puzzling that G-d clearly told him not to be satisfied with Yishmael, but instead that "your progeny will be called after Yitzchak."

Making Up One's Mind and Going Beyond One's Mind

4. The difference between Yishmael and Yitzchak can be explained as follows: Yishmael was born in a natural manner, not through a miracle. Yitzchak, on the other hand, was born through a miracle. According to the laws of nature, it was impossible for Avraham and Sarah to have a child at their extremely advanced ages. Nobody could believe that such a thing could happen. Even Avraham himself did not believe that he was worthy of being shown such a miracle by G-d.

Another contrast reflecting the fundamental difference between Yishmael and

6. *Midrash Tanchuma, Parshas Chayei Sarah*, sec. 8. "Why is she called 'Keturah'? Because her deeds

were as pleasant as the incense offering (*Ketores*).

7. *Bereishis Rabbah* 45:1.

המקדש, און דערפאָר ווערט זי אַנגערופּן מיטן נאָמען קָטוּרָה?

זֶה חֲמִינוֹ זֶל דַּעֲצִיְילָן אָנוֹזֶה, אָנוֹ הָגָר אֵין גָּעוּזָן דִּי טַאֲכְטָעָר פָּוּן פְּרָעוּה מֶלֶךְ מִצְרָיִם - אַ קִּיסְעָר אֵין אַיִינָעָר פָּוּן דִּי מַעֲכְטִיקְסְטָעָמָלָכָה אֵין יַעֲנָעָר צִיִּיט - אָנוֹ פְּנַדְעַסְטוּעָגָן הָאָת זֶ אַיְינְגָעָוּוְילִיקָט אָוּנְעַקְצָגָיָן פָּוּן דָּעָם קָעְנִיגְלָעָכָן פָּאַלְאַץ אָנוֹ וְעָרָן אַ דִּינְסָט בַּיִּשְׁרָה', אַבְּיָ צָו זִיְּן בַּיִּאַבְּרָהָם'עָן אֵין הַזָּן.

אֵין דָאַךְ פָּאַרְשָׁטָאַנְדִּיק, אָנוֹ אַוְיךְ אִיד זָן יַשְׁמַעְאַלְזָהָט זֶ דַּעֲצִיְילָן אֵין דָעָם וְעָגָן.

דָּאָס אַלְצָ גִּיט אָנוֹנוֹ מָעָר צָו פָּאַרְשָׁטִין פָּאַרְוֹנָס אַבְּרָהָם הָאָת זֶיךְ גָּעוּזָאַלְט בְּאַנְגָּעָנָעָן מִיטַּיְשַׁמְעַאַלְזָאַלְיִין, הַאֲפָנְדִּיק אֹזֶר וּוּטָפָן אִים הַאֲבָנָן פּוֹלְקָאָמָעָן נְחַתָּה. פָּוּן דָּעָר צַוְּוִיטָעָר צָו וַיַּטְאָבָעָר, אֵין לֹוִיט דָעָם, נָאַךְ שְׁוּעָרָעָר צָו פָּאַרְשָׁטִין פָּאַרְוֹנָס דָעָר אַוְיבְּעַרְשָׁטָעָר הָאָת גַּעַזְגָּט אָז דָוָקָא בַּיְצָחָק יַקְרָא לְךָ זָרָע.

Making Up One's Mind and Going Beyond One's Mind

ד. דָעָר אַוְינְטַעְרָשִׁיד פָּוּן יַשְׁמַעְאַלְזָמִיט יַצְחָקָן אֵין גָּעוּזָן: יַשְׁמַעְאַלְסָגְבָוָרָט אֵין גָּעוּזָן אַוְיךְ אַנְטִירְלָעָכָן אָוָפָן, נִיט דָוָרָק נְסִים, אַבְּעָר יַצְחָקָס גַּעֲבָוָרָט אֵין גָּעוּזָן דָוָרָק נְסִים. אַוְיךְ אַנְטִירְלָעָכָן אָוָפָן אֵין אָוּמְנַגְּלָעָךְ גָּעוּזָן אָז אַבְּרָהָם אָנוֹ שָׁרָה זָאַלְן, אֵין זַיְעַד עַלְטָעָר, הַאֲבָנָן אַ קִּינְד. קִיְּנָעָר הָאָת נִיט גַּעֲלָיָבָט אֹז עַס קָעָן פָּאַסְיָרָן אָז אָהָ, אָנוֹ אַפְּלָו אַבְּרָהָם אַבְּיָנוֹ אַלְיִין הָאָת אַיְיךְ נִיט גַּעֲלָיָבָט אֹז עַר אֵין וְעָרָט אֹז דָעָר אַוְיבְּעַרְשָׁטָעָר זָאַל אִים וּוַיַּזְנָעַלְכָן נְסִים.

צַוְּלִיב דָעָם אֵין אַוְיסְקָעָוָמָעָן נָאַךְ אֵין אַוְינְטַעְרָשִׁיד צַוְּוִישָׁן יַשְׁמַעְאַלְזָמִיט יַצְחָקָן

Yitzchak concerns their circumcisions, the only *mitzvah* through which a bond could be established with G-d before the Giving of the Torah. Yishmael was circumcised at the age of thirteen. At thirteen, a child gains intellectual maturity. For that reason, he becomes obligated in the observance of the *mitzvos*,⁸ since by that age we can reasonably assume that he is capable of handling himself responsibly. Yishmael's willingness to undergo circumcision at this age demonstrates that he made a conscious decision to connect to G-d.

By contrast, Yitzchak underwent circumcision when he was but eight days old. At that age, a baby cannot be asked for his consent. Nevertheless, Yitzchak was brought into a powerful bond with G-d while still a tiny infant. Such a connection can never be severed or erased. It is, in the words of the Torah,⁹ "an eternal covenant."

- דער ענין פון ברית מילה, די אינטיצ'יק ספֿעַצְיַעַלְעַד מצוה, דורך וועלכער מען האט דאן (פאר מטען תורה) געהאט אַפַּרְבּוֹנד מיטן אויבערשטן.

ישמעאל האט זיך גע'מלט צו דריינןiar. בשעת מען ווערט אלט דריינןiar ווערט מען אַברְשָׁלָל, דערפָּאָר ווערט מען דערמאַלט מְחַבֵּב אַין מְצֹוֹתָב וְוַיְלִיל מְעַן קָעָן זיך שׂוֹין דאן פַּאֲרְלָאָן אוּרְפָּעַם דַּעַם מְעַנְטְּשָׁנָס אוּפְּפִירְוָנָג. אַין מִיט זַיְן שְׁכַל הָאָט יִשְׁמַעְאָל מְסֻבִּים גַּעֲוָעָן צו פַּאֲרְבִּינְדָן זיך מיטן אוּבְּעַרְשָׁטָן - האט ער זיך דאן גע'מלט.

יצחָקָן הָאָט מְעַן גַּעֲמַלְט וְוַעַן עַר אַיְזָאַלְט גַּעֲוָעָן אַכְּט טָעָג. בֵּי אַקִּינְד פָּוֹן אַכְּט טָעָג אַיְזָנִיט שִׁיחָק צו פְּלִעָן. אָוֹן פָּוְנְדָעְסְּטוּוֹעָן הָאָט מְעַן אַיְם נָאָך זַיְעַדְיק אַקִּינְד פַּאֲרְבּוֹנדָן מיטָן אוּבְּעַרְשָׁטָן, אָוֹן מִיט אָזָא סָאָרֶט פַּאֲרְבּוֹנד וְוַאֲסָמְעַן קָעָן קִיְּנָמָאָל נִיט אָפּוֹוִישָׁן אָוֹן אָפּמְעַקָּן - אָוֹן אַיְבְּקָעָר פַּאֲרְבּוֹנד, "בְּרִית עָוָלָם" - וְוַיְלִיל פָּסּוֹק רַוְּפְּט עַס אָוֹן.

Nature and Transcendence

5. The two differences between Yitzchak and Yishmael mentioned above: a) that Yitzchak's birth was supernatural and miraculous, while Yishmael's birth was natural, and b) that Yitzchak's connection with G-d transcended intellect, while Yishmael's connection was based on his mind, enables us to understand why the true *nachas* (satisfaction) that Avraham would derive would be specifically from Yitzchak.

When a child is born, he grows up under the watchful eyes of his parents, who do their best to protect him from even the slightest draft. He is educated, trained from

ה. אַיְזָלְט די אוּבְּקָעָר מְאַנְטָע צְוָויִי אָוֹנְטָעָרְשִׁיְּדָן צְוָוִישָׁן יִשְׁמַעְאָלְן אָוֹן יִצְּחָקָן: א) יִצְּחָקָס אַיְבְּרָנָאָטִירְלָעָרְט, נְסִים זְדִיקָעָר גַּעֲבָוָרְט אָיְן קְעַגְּנוֹנָאָז צוֹ יִשְׁמַעְאָלָס נָאָטִירְלָעָן גַּעֲבָוָרְט, אָוֹן ב) יִצְּחָקָס פַּאֲרְבּוֹנד מיטָן אוּבְּעַרְשָׁטָן אוּרְפָּעַם אַנְפָּן וְוַאֲס אַיְזָה הָעַכְעָר פָּוֹן שְׁכָל, בשעת יִשְׁמַעְאָלָס פַּאֲרְבּוֹנד אַיְזָגְעָוָעָן עַל פִּי שְׁכָל - וְוַעַט מְעַן אוּרְקָפָּאָרְשִׁטְיָן, פָּאָרְוֹנוֹאָס אָבָּרָהָם אָבָּנוֹס אָמָת עַד נַחַת אַיְזָקָא פָּוֹן יִצְּחָקָן.

אַקִּינְד וְוַעַרט גַּעֲבָוִין אָוֹן וְוַאֲקָסְט אָוֹיס אָוֹנְטָעָר זְעַר הַשְּׁגַחָה פָּוֹן די עַלְטָעָרְן, אָוֹסְגָּהָיִת פָּוֹן יְעָדָן וְוַיְנָטָל, מְעַן דָּעַצְיָיט אַיְם עַר זָאָל הָאָבָן דַּעַם רִיכְטִיקָן פַּאֲרְשָׁטָאָנָד,

8. *Avos* 5:21. See *Kuntreis HaTeflah*, 9. *Bereishis* 17:13, et al.
sec. 5.

his earliest years to develop a proper understanding and outlook that will lead him to connect with G-d.

This was the path of Yishmael. Raised in Avraham's household, thanks to the upbringing he received, Yishmael developed the proper understanding that he must connect with G-d and therefore made the decision to undergo circumcision.

However, being raised in such a way does not guarantee that a person's bond and connection with G-d will endure. When a child's entire connection with Judaism stems only from the mind, from his understanding, there is no way to know what will happen when he is confronted with disruptions in his life.¹⁰ In addition, even before such a person is confronted with challenges, it is impossible to know how deep his commitment to Judaism is and what it will be in the future. Will he devote himself fully and completely, or will his commitment be measured, extending only as far as it coexists with his understanding?

For this reason, even in the instance of Yishmael, when the question of Avraham's inheritance arose,¹¹ Yishmael acted in a manner completely inconsistent with his upbringing, to the degree that he could no longer remain in Avraham's household. That's when G-d told Avraham to banish Yishmael because "your progeny will be called after Yitzchak."¹²

With this statement, G-d was underscoring the fact that when it comes to establishing the bedrock on which is based the future of the Jewish people, one cannot adopt an approach that is bound by the limits of nature, for the entire existence of the Jewish people transcends nature. From the time a Jew is born, his life begins with and continues to

10. Indeed, we see that Yishmael's connection with G-d and pursuit of a moral life ebbed and flowed.

11. *Tosefta, Sotah* 6:3. See also *Rashi, Bereishis* 21:10.

12. *Bereishis* 21:12. See *Targum*

און מיצד זיין ריכטיקון פארשטיינד פארבעינדט ער זיך מיטן אויבערשלען - דאס איז דער דורך פון ישמעאלין. ער האט זיך געהאלעועט בי אברהאם אבינו אין הויין, איז מיצד דער דערציאונג וואס ער האט באקומיין, האט ער געהאט דעם וויכטיקון של און פארשטיינען או מען דארף זיך פארבעינדן מיטן אויבערשלען.

אָפַעַר קַיִן וַיְכַעַר קַיִט אֵין דָעַם הָאָט מֵעַן נִיט, וַיַּיְלַל דֵי גָּאנְצָעַ אִידִישְׁקִיטַט נְעַמֵּט זַיֵּךְ בְּלוּיָּה פָּוֹן שְׁכָל, פָּוֹן פָּאָרְשְׁטָאָנד, קָעָן מֵעַן נִיט וַיַּסְּנַן וְאָס עַס וְזַעַט זַיִן אֹוּבַּעַס קַוְמַט אַוְוָלְכָעַ סְ'אַיְן עַנְדְּדָרְוָנָג אַיִן זַיִן לְעַבָּן. נַאֲךְ מַעַר: אָפִילּוּ אַיְדָעַר עַס קַוְמַט נַאֲךְ דֵי עַנְדְּדָרְוָנָג, קָעָן מֵעַן אֹוּבַּעַס וַיַּסְּנַן אַיִם אִידִישְׁקִיטַט, אֹוּבַּעַס דָּעַר גָּאנְצָעַר פּוֹלָעָר מָאָס אַדְעָר בְּלוּיָּה בָּאָגְרָעָנָעָצָט לֹוִיט דָעַר אַיְנְשְׁטִימָנוֹג פָּוֹן זַיִן פָּאָרְשְׁטָאָנד.

אַוְנְדָעַר פָּאָר אַיִן אֹוּבַּעַס בַּיִּישְׁמָעוֹלָן - וְוּעַן עַס הָאָט נַאֲר אַנְגָּעָרִיט זַיִן יְרוּשָׁהֵם, הָאָט מֵעַן אִים שָׁוִין נִיט גַּעֲקָעָנַט הַאלְּטָן בַּיִּ אָבְרָהָם עַן אַיִן הַוַּיִּן, אַוְנְדָעַר אַוְיְבָעַרְשְׁטָעַר הָאָט גַּעֲהִיסָּן אִים אַרְוִיסְטְּרִיבָּן, וְאַרְוּם - בַּיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ זְרֻעַיִם.

דָעַר אַוְיְבָעַרְשְׁטָעַר הָאָט אַנְגָּעָדִיט: בְּשַׁעַת מֵעַן גִּיטַּא אַיְפָשְׁטָעַל אִידִישָׁע דָוֹתָה, קָעָן מֵעַן נִיט צוֹגִין דָעָרְזָוּ לֹוִיט דָעַר מָאָס פָּוֹן נַאֲטָוּ. דָעַר גָּאנְצָעַר קִיּוּם אַוְנְנִין פָּוֹן אַיִן אַיִן הַעֲכָרָר פָּוֹן נַאֲטָוּ. בַּיִּ אַיִן אַיִן בְּאַלְדָּ פָּוֹן גַּעֲבָרָט אַן, הַוִּיבְטָמָעָן אַן מִיט

Yonasan to this verse, which emphasizes that the designation of Yitzchak as Avraham's heir excluded Yishmael.

reflect miracles, without restriction by nature's limitations.

G-d was telling Avraham: True Jewish *nachas* can only come from a child whose very birth and entire life from that moment on follows a G-dly pattern. As soon as he is eight days old, i.e., at the very first opportunity, he is brought into a bond with G-d, becoming part of "an eternal covenant." The child has no understanding of this and he cannot be asked if he approves. It is precisely this approach that serves as the basis of a Jew's covenant with G-d.

For such a child, commitment to Judaism will not be merely intellectual. Instead his bond with G-d will be based on self-sacrifice. Such a child will provide his parents with true Jewish *nachas*.

A Lesson for All Time

6. The Torah is not a history book, Heaven forbid. The Torah is eternal. This is obvious from the fact that every year, we begin reading the Torah anew from *Bereishis*. This reminds us that the Torah's teachings are lessons applicable at all times and in all places, instructing a Jew as to how to conduct himself at home, in his business, and in his community.

This also applies to the stories found in this Torah reading. They give us the guidance we need to live our lives in every respect and, in particular, in our approach to Jewish education which is of such crucial importance.

What Each Child Needs to Know

7. There are some who think that the process of a child's education and upbringing should be undertaken slowly. They argue that

נסים, ניט רעכענענדיק זיך מיט נאטו.

דען אויבערשטער האט גענאגט צו
אברהם'ען: דעם אמת'ן אידישן נחת קען
מען האבן דוקא פון אוא קינד וויאס זיין
געבורט און זיין גאנצער לעבן באילד פון
געבורט אן איז אויף א גטעלעען אופן, און
ווען ער איז א קינד פון קויים אקט טאג -
דאס הייסט באילד ווי עס איז פאראן די
ערשטער מעגלעכקייט דערצו - פארביינט
מען אים מיט דעם אויבערשטן, און מיט א
ברית עולם - אן אייביקן פארבונד, כאטש
ער פארשטייט נאך גארניט און מען קען נאך
בי אים ניט פֿרְעָגָן.

בי אוא קינד וועט די אידישקייט זיין ניט
בלזוי לוייט זיין שלל, נאר מיט מסירת נפש
און מען וועט פון אים האבן דעם אמת'ן
אידישן נחת.

ו. תורה איז ניט חס ושלום קיין
"היסטרע-בוק", תורה איז אייביך. די
ראיה איז פון דעם וויאס יעדן יאר הויבט
מען אן נאכאמאל צו לייענען די תורה פון
בראשית. דאס הייסט או דאס וויאס די תורה
דערצ'ילט אונט, זייןען דאס אנוויזונגען איז
יעדער צייט און איז יעדן ארט, ווי אווי א
איך דארף זיך אויפפֿרְן בי זיך איז הויז, איז
געזעלַשָּׁאָפְּט און איז דער קהלה.

אווי איז אויך די דערצ'ילונג פון דער
דאזקער סדרה אן אנוויזונג איז לעבן בכלל
און איז אידישער דערצ'יאונג בפרט, וויאס
דאס איז דער עקר-פֿוּקְט.

ז. פאראן איזעלכע וויאס מינען או דער
סדר איז דערצ'יאונג דארף זיין צו וויארטן

one should wait until the child is old enough to understand on his own the best way to conduct himself. Since we are talking about a descendant of Avraham, Yitzchak, and Yaakov, there is reason to hope that he will attain a proper appreciation of Judaism on his own.

This week's Torah reading, however, provides a clear lesson that powerfully refutes this approach. If someone is guided by human intellect alone, no matter how hard he tries, he is bound to fall short. Intellect is not the way to connect to G-d. A true connection to Him is only possible through self-sacrifice.

ביז דאס קינד ווועט אויסווארקון אוין ווועט אליאין פארשטיין מיט זיין שכט ווי זיך אויפצופירן, האפנדיק או וויבאלד דאס זייןען דאך בני אברהム יצחק ויעקב וועלן זי אליאין צוקומען צום באגריפ פון אידישקיט.

האבן מיר אן אונזיזונג אין דער דאוייקער סדרה: אויב מען זאל גיין לויטן מענטשלעken שכט, אוין וויפל מען זאל זיך ניט אנטשטרענונגן, אוין ניט שכט אוין דער וועג אויף צו פארבנידן זיך מיטן אויבערשטן. דער וועג דערצטו אוין דוקא מסירת נפש.

Undiluted Holiness

8. Following the reasoning above, one should never think that a child's education should begin with a watered-down approach to Judaism and that later, as the child grows older, he will be given more.

ח. אויך אוין די הוראה פון דעם: מען זאל ניט מײַנען או מיט דארף א קינד געבן א "פֿאַרְוַזְאַסְעַרְטָע" אַידִישְׁקִיט אוין דערצאה, או ער וועט ווערן ערטער, ווועט מען אים געבן מיט.

That would make sense if we were speaking about something dependent only on logic and intellectual thought. However, Jews stand *above* nature and any and all calculations and conclusions based on it. Our Torah reading teaches us that the basis of a Jew's education needs to be established right from the start. When a child is only eight days old, he is ready to be given the strongest measure of Judaism. Already then he is connected to G-d with an eternal bond, a connection that will last not just for a year, nor for 10 or 20 years, but for all time.

דאס וואלט געוווען ריכטיק וווען עס וואלט זיך געהאנדلت וועגן א זאך וואס אוין אַפְּהַעֲנָגִיק אויסשילסלאיך אוין פארשטיינד און חשבונות.

בי אידן, וועלכע זייןען העלכער פון נאטור-חשבונות, האבן מיר די אונזיזונג פון דער פריעריךער תורה דערצילונג, או בי אידישער דערציאונג אוין דער סדר, או ווען דאס קינד אוין בלוייז אכט טאג אלט, דארף מען אים שווין געבן די שטארקסטע מס פון אידישקיט, מען דארף אים שווין פארבנידן מיט או איביקון פארבנד, ניט נאר אויף א יאר, אויף צען אדרער צוואנץיק יאר, נאר מיט א ברית עולם.

A People That Stands above Nature

9. What does giving a child the strongest measure of Judaism mean on a personal level?

ט. וואס מײַנַּט דאס או אויך קינדער דארף מען געבן די שטארקסטע מס אַידִישְׁקִיט?

From his earliest years, a child should be taught and given to understand that the Jewish people as a whole – and every Jew as an individual – depends neither on nature nor its calculations and limitations. A young person should be told that he has to abandon such calculations, as he descends from a people whose very beginnings were not natural. He is part of the world's oldest nation, with the world's oldest book of law, a people that has undergone so many challenges and difficulties that their entire existence is miraculous. And since he is above any such calculations from the physical or natural world, he need not pay them heed and allow them to restrict his understanding or blind him to G-d's presence in the world.

When a child is led down such a path from his very first days – when he understands that a Jew is above nature's calculations and restrictions but is instead connected with G-d with an eternal bond – then G-d promises, "Your progeny will be called after Yitzchak." A child raised in this spirit will bring his parents and his people true *nachas*, both spiritually and materially.

מען דארף דערציזילן און דערקלען דער יונגנט, באָלד פון קינדוווייז אָן, אָז דער אַידישער פֿאַלְקֿ בְּכָלְלָה, וּבְמִלְאָא אוּקֿ יַעֲדָר אַיד בְּפֿרְטָה, אַיְזַ נִיט פֿאָרְבּוּנְדָן מִיטּ נָאָטוּרָה. חַשְׁבּוֹנוֹת.

מען דארף זאגן צו דער יונגנט, אָז מען דארף אָפְּלִיגַן חַשְׁבּוֹנוֹת אָן זִיְּט. דער וּאָס שְׁטָאָמֶט פּוֹן אָפְּאַלְקֿ וּבְעַלְבָּר אַיְזַ פּוֹן סָאָמָע גַּעֲבָּרֶט אָן זִיְּט גַּעֲבָּרֶט אַיְזַ אָנָּטְרַלְּעָכְן אָוֹפְּן, אַיְנָעָר וּוָס שְׁטָאָמֶט פּוֹן דָּעַם עַלְטַסְטָן פְּאַלְקֿ, וּוָס הָאָט דִּי עַלְטַסְטָע תּוֹרָה אָן אַיְזַ דָּרְכְּגַעְגַּנְגָּעָן אָזּוֹ פִּילְיאָרְן פּוֹן נְסִינוֹת אָן שְׁוּעָרְקִיְּטָן אָן זִיְּן גַּאנְצָעָר קִיּוּם אַיְזַ נָאָר דָּרָךְ נְסִים, - דָּעַר אַיְזַ נִיט פֿאָרְבּוּנְדָן מִיטּ קִיּוּן חַשְׁבּוֹנוֹת אָן עָר הָאָט נִיט וּוָס צו טְרָאָכְטָן וּוּעָגֵן זַי.

אָן וּמַעַן פֿרְט אִים אַיְזַ דָּעַם וּוּגַּנְגָּעָן זַיְעַנְדִּיק אַקְלִין קִינְד, עָר זַאְל וּוּסְקָן אָז אַיד אַיְזַ הָעַכְעָר פּוֹן חַשְׁבּוֹנוֹת אָן אַיְזַ פֿאָרְבּוּנְדָן מִיטּ אַיְבָּעָרְשָׁטָן מִיטּ אָן אַיְבָּיקִין פֿאָרְבּוּנְדָן, דָּאָן זַאְגְּטִץְצָו דָּעַר אַיְבָּעָרְשָׁטָר "בִּצְחָק יָקְרָא לְךָ זָרָע" - דָּו וּוּעָסְטָה אָמְתָן נְחַתָּה, סִי אַיְזַ רְוַחְנִיּוֹת סִי אַיְזַ גַּשְׁמִיּוֹת.

(משיחת ו' מרוחשון תשח"י)

יח) זע פירוש רשי"י דארט: "יהיה כ) תנומא פרשת חי, ח.
פ"ה.
כג) תוספთא סוטה פרק ו' סוף פסקא ג.
כג) בראשית רבבה מה, א.
כב) אבות פרק ה, כא. קונטרא התפללה כד) זע תרגום יונתן שם.
ט) בראשית רבבה סא, ג.

לְכָלְכָלָג | LECH LECHA III

Adapted from a *sichah* delivered on *Shabbos Parshas Lech Lecha*, 5711 (1950)

Introduction

The Rebbe Rashab once said, “The really joyful week is *Lech Lecha*, for throughout that entire week we live with Avraham.”¹ “Living with” someone who lived nearly four thousand years ago is not a study in ancient history. It is an ongoing challenge to emulate his qualities – including *mesiras nefesh*, self-sacrifice – the heritage which he bequeathed to his descendants, i.e., every Jew. It’s a challenge that we face joyfully, drawing on the infinite Divine energy G-d grants us.

---

1. *Sefer HaSichos* 5702, p. 30, cited in *Hayom Yom*, entry 3 Cheshvan.

Living with the Ancestor of Our People

The Legacy of Avraham

1. Every day during the week of *Parshas Lech Lecha*, we live with Avraham, our Patriarch, the first to open the channel of *mesiras nefesh*, self-sacrifice,¹ who bequeathed this quality as a heritage to all Jews throughout the generations.

This includes even converts because they also share a connection to Avraham. They are called “children of Avraham.” Only the actual descendants of Yitzchak and Yaakov share a connection with these Patriarchs; however, all Jews, including converts, share a connection with Avraham.

Therefore, in his well-known responsum,² which is based on the *Talmud Yerushalmi*,³ *Rambam* writes that converts may also say “to our forefathers” when reciting the Grace after Meals and other prayers because Avraham, our Patriarch, is a father to all converts. Consequently, it is understood that the power of self-sacrifice which he bequeathed as a heritage to all Jews is granted to converts as well. Therefore, they too are called upon to fulfill the Torah and its commandments with complete vigor, even though this requires self-sacrifice.⁴

Building on the above, it becomes apparent why the week following *Parshas Lech Lecha* must certainly be a joyous one because there the Torah speaks about Avraham, our Patriarch, after he fulfilled the commandment of circumcision,

א. פרשת לך לך איז א וואך וואס אלע, טעג פון איר לעבעט מען מיט אברהם אבינו, דער ערשטער וואס האט געהענט דעם צנור פון מסירת נפשׂ, און דאס איבערגעגעבען בירושה צו אלע אידן לדורותיהם.

אפילו גרים זייןען אין דעם כלל, וואראס זיי האבן א שייכות צו אברהם ען. זיי וועונן דאך אנטערפֿן בני אברהם. צו יצחיקן און יעקבן זייןען זיך מתייחס נאר די וואס שטאמען פון זיי, אבער צו אברהם ען זייןען זיך מתייחס איך גרים.

דערפֿאָר שרייבט דאך דער רמְבָּס איז דער באווארסטער תשובה וועלכע איז מיסיד אויבן ירושלמי, און אויך גרים קענען זאגן “לאבותינו”, וויל אברהם אבינו איז א פֿאָטער צו אלע גרים. במליא איז פֿאָרטאנזיך או דאס וואס ער האט איבערגעגעבען בירושה דעם כה פון מסירת נפשׂ צו אלע אידן, זייןען אויך גרים איז דעם כלל. דערפֿאָר מאנט מען אויך בי זיי מקיים צו זיין תורה ומצוות מיט דער גאנצער שטארקײַט, קאָטש דאס איז אָפְּהָעָנִיגָּק איז דעם ענין פון מסירת נפשׂ.

און א פֿשְׁיטָא, און די וואך וואס גיט נאך לך לך דאָרָפּ אונדי זיין א פרילעכע, וואראום דאָרָט רעדט זיך דאָך וועגן אברהם אבינו נאָכְדָּעָם ווי ער האט מקיים געווען די מצוה פון מילָה,

1. The *maamar* entitled *Ki Kasher HaShamayim Hachadashim*, 5678. See also *Hayom Yom*, entry 3 Cheshvan.

2. Published in *Teshuvos HaRambam, Shlesinger ed.*, *Sefer Ahavah*, responsum 19.

3. *Talmud Yerushalmi, Bikkurim* 1:4.

4. See *Tanya*, the end of ch. 25.

which was an extremely lofty matter.

In a talk delivered on *Simchas Torah*, 5710,⁵ my revered father-in-law, the Rebbe Rayatz, said that when Avraham our Patriarch was seventy-five years old, he was already a “titleholder,” a master over all his conduct, who had attained the spiritual level described as “intellect concealed from all thought.”⁶ He possessed all these attainments even before being commanded *Lech lecha*, “Go forth...,” and thus before he circumcised himself. As such, imagine to what level he achieved through the *mitzvah* of circumcision!

The *mitzvah* of circumcision is connected with the concept of birth. All of Avraham’s attainments before the *mitzvah* of circumcision had a connection to the limits of the created beings; therefore, it was possible for him to attain them with his own power. By contrast, the *mitzvah* of circumcision was granted from Above. Moreover, as explained in *Chassidus*,⁷ there are two levels of circumcision: one achieved by man, the actual circumcision of the foreskin, and one granted from Above, as reflected in the verse,⁸ “G-d your L-rd will circumcise your heart.” Avraham’s circumcision related to that loftier level. And as a whole, *Chassidus* explains that through the *mitzvah* of circumcision one draws down exceedingly lofty spiritual lights, levels of G-dliness that entirely transcend creation and the Chainlike Order of Existence (*Seder HaHishtalshelus*).⁹

For this reason, circumcision is connected with the concept of birth, for the birth of a child represents something entirely new, the revelation of the power of the *Ein Sof*, G-d’s infinity, in these lower realms, as explained in *Chassidus*.¹⁰

וְוְאָס דָּאָס אַיִן גַּעֲוֹעַן גַּאֲר אַהוַּכְעָר עֲנִין.

דָּעַר רַבִּי דָּעַר שָׁוֹעַר זָאָגַט אַיִן דָּעַר שִׁיחָה פָּוּן שְׁמָחַת תּוֹהָה תְּשִׁיבָת אֹז אַבְרָהָם אַבְנָינוּ אַיִן גַּעֲוֹעַן אַיִד פָּוּן פִּיבָּעָן זִיְבָּעִיךְ יָאָר, אַיִד אַיִד פְּאַסְעָסָאָר”, אַ בָּעֵל הַבֵּית אַיִיךְ אַלְעָז וַיְיַעַן הַנְּהָגָות, “שְׁכָל הַגָּעוּלָם מְכַל רְעִיּוֹן”, וְוְאָס דָּאָס אַלְעָז אַיִז נַאֲקָגַעַן פָּאָר דָּעַם “לְךָ לְךָ”, אַוְן בְּמִילָּא אַיְדָעָר עַד הַאֲט זִיקְגַּעַמְלָטָט. פָּאַרְשָׁתִיטִיט מְעַן דָּאָק צָו וְוְאָס פָּאָר אַמְדָרִגָּה עַד אַיִן צְוָנָעַקְוּמְעַן דָּוָרָךְ מְצֹוֹת מִילָּה.

מְצֹוֹת מִילָּה אַיִן פָּאַרְבּוֹנְדָן מִיט דָעַם עֲנִין פָּוּן לִידָה (גַּעֲבָוָרֶט). אַלְעַ עֲנִינִים צָו וּוּלְכָעָ אַבְרָהָם אַיִן צְוָנָעַקְוּמְעַן בֵּין מְצֹוֹת מִילָּה, הַאֲבָן אַ שְׁיִיכָוֹת צָו נְבָרָאִים, דָעַרְפָּאָר הַאֲט עַד גַּעַקְעָנָט צְוָקְוּמְעַן צָו זִיְנִי מִיט זִיְנִי אַיְגַּעַנְעָם כֹּה. מְצֹוֹת מִילָּה אַבְעָר אַיִן אַעֲנִין וְוְאָס מְעַן הַאֲט גַּעַגְעָבָן פָּוּן אַוְיָבָן, וּוּעַס שְׁטִיטִיט אַז מִילָּת אַבְרָהָם אַיִן דָעַר עֲנִין פָּוּן מִילָּה שְׁלַמְעָלָה¹¹ – וּמַל ד’ אַלְקִיךְ אַת לְבָבָךְ. אַוְן אַזְוִי בְּכָלָל – אַיִן מְעַן דָוָרָךְ מְצֹוֹת מִילָּה מִשְׁיָּךְ אַוְרוֹת נְעַלְמָם בְּיוּתָךְ, וְוְאָס זִיְנִעַן אַיְגָנָאנְצָן הַעֲכָרָה פָּוּן בְּרִיאָה אַוְן סְדָר הַהְשְׁתְּלַשּׁוֹלָותִי.

דָעַרְפָּאָר אַיִן מִילָּה פָּאַרְבּוֹנְדָן מִיט דָעַם עֲנִין פָּוּן גַּעֲבָוָרֶט, וְוְאָס וּוּעַן אַלְדָּוָרָט גַּעֲבָוִירָן אַיִן דָאָק דָאָס אַדְבָּרָחָשׁ אַוְן דִּי אַנְטְּפָלְעָקָוָגָג פָּוּן דָעַם כֹּה פָּוּן אַיִן סּוֹף לְמַטָּה, וּוּעַס וּוּעַרְטָדְעָרְקָלְעָרָט אַיִן חַסִּידָותִי.

5. Printed in *Kuntreis Shemini Atzeres*, 5711 (*Sefer HaMaamarim 5711*, p. 98).

6. *Torah Or*, p. 11a; *Toras Chayim*, the beginning of *Parshas Lech Lecha*, sec. 1ff.

7. *Torah Or*, end of *Parshas Lech Lecha*, p. 13c.

8. *Devarim* 30:6.

9. With regard to circumcision as a whole, see the *maamar* entitled *LaMenatzei’ach al HaSheminis* (*Lik-*

kutei Torah, Vayikra, p. 20c ff.); the *Tzemach Tzedek’s Derech Mitzvosecha, mitzvas milah*; *et al.*, where the concepts are explained at length.

10. *Likkutei Torah, Shir HaShirim*, p. 39d ff.; the *maamar* entitled *Kol*

Consequently, this week must certainly be a joyous one, and the weeks that follow should also be joyous. As the Rebbe Rayatz states,¹¹ on *Simchas Torah*, there is drawn down an all-encompassing light of a general nature that includes all the encompassing lights of the entire month of Tishrei. And, from *Simchas Torah*, this impetus of joy is drawn down and extends throughout the entire year.

במילא דארפ די וואך אונדי זיין א פרילעכע, און אוזי אוק די וואכן וואס קומען דערנאך זאלן אוק זיין פרילעכע, ווי דער רבבי זאגט לי או שמחת תורה ווערט גמישך דער מקיף פללי וועלכער איז כויל אלע מקיפים פון גאנץ חיש טשי, און פון שמחת תורה ווערט לאס גמיש איף א גאנץiar.

(משיחת ש"פ לך לך תש"א)

HaMaarich BeEchad, 5686, sec. 4 (Sefer HaMaamarim Kuntreisim, Vol. 3, pp. 11-12; the *maamar* entitled *Mayim Rabim*, 5717 (*Toras*

Menachem, Sefer HaMaamarim Melukat, Vol. 1, p. 323ff.).
11. *Sichas Shemini Atzeres*, 5703

(mentioned and explained in the preamble to *Kuntreis* 98, *Sefer HaMaamarim* 5709, pp. 67-68); *Sefer HaMaamarim* 5702, p. 49.

וילך. ד"ה כל המאריך באחד, תרפ"ז
אות ד (סה"מ קונטוסים ח"ג ע' יאי
יב). ד"ה מים רבים תש"ז (סה"מ
מלוקט ח"א ע' נדייה).
(לד) שיחת שמיini עצרת תש"ג (הקרונה
לקונטוס צח - סה"מ תש"ט ע' טויח).

תש"א (סה"מ תש"א ע' 98').
(ל) תורה אור יא, א. תורה חיים ריש
פרשת לך פרק ואילך.
(לא) תורה אור סוף פרשת לך ל"ג, ג.
(לב) אויספirlעך - עז לקוטי תורה תורייע
ד"ה למונצחים על השמיינית, ספר המצוות
לה"צמ"ח צדק" מצות מילה, וועו.
(לא) לקוטי תורה שיר השירים לט, ד

כה) ד"ה כי כאשר השמים החדשין
תרע"ה.
כו) געדווקט אין תשובות הרמב"ם
(הוצאת שולזנגעו) ספר אהבה סיינן
יט.
כו) ירושלמי ביכורים פרק א' הלכה ד.
כה) תניא סוף פרק כה.
כו) געדווקט אין קונטוס שמני עזרת

CREDITS:

Copyright by Sichos in English

Rabbi Eliyahu Touger
Rabbi Sholom Ber Wineberg
Translators

Rabbi Sholom Zirkind
Rabbi Zalmy Avtzon
Content Editors

Uriella Sagiv
David Hendler
Copy Editors

Yosef Yitzchok Turner
Typesetting

Spotlight Design
Layout and Cover

Mayer Preger
Advisory Board

Rabbi Shmuel Avtzon
Director, Sichos In English

הרב"ת ר' משה יהודה בן ר' צבי יוסף ע"ה
Rabbi Moshe Kotlarsky OBM,
whose commitment has brought this sacred initiative to fruition

